

Stadstuinproject 2018 – 2020

Verbeteren voedselzekerheid en leef kwaliteit

Jaarverslag 2019

Inhoud

Van de voorzitter.....	2
Alerta Verde project Stadstuinproject 2018-2020	3
Schooltuinen.....	3
Familiemoestuinen en centra.....	4
Familiemoestuinen.....	4
Centra	5
Wateropvanginstallaties	5
NME Nederland	6
Begroting 2019 versus realisatie 2019.....	7
Algemene toelichting bij realisatie 2019.....	8
Jaarrekening 2019	9
Vooruitblik 2020.....	10

Van de voorzitter

In 2019 hebben we afscheid genomen van 2 bestuursleden. Arjen Crince, mede oprichter van NME Mundial en vanaf de oprichting in 2008 de voorzitter en de laatste 5 jaar nog als adviseur bestuur betrokken bij de stichting. Arjen was de grote promotor in Nederland en de sparring partner van Arnold Brouwer, de mede oprichter en projectleider in Bolivia.

Ook van Diederik Wawoe, voorzitter vanaf 2014 hebben we afscheid moeten nemen.

We zijn beide dankbaar voor het vele werk dat zij bijgedragen hebben aan het bestaan van onze stichting. Met duidelijk zichtbare resultaten in de groei van het werk van NME Mundial.

In augustus 2019 ben ik, Karen van Nunspeet, gestart als voorzitter van de stichting. Bolivia en ook Cochabamba ken ik door mijn reis in 2008. Tijdens deze reis heb ik het werk van Arnold Brouwer van Stichting NME Mundial kunnen zien. Alle jaren is het contact gebleven en mede door de informatie op de NME cafédagen en op het lustrum voor het 10 jarig bestaan, ben ik goed op de hoogte gebleven van het werk van de stichting. Omdat ik vol lof ben over wat de stichting bewerkstelligt, ben ik trots dat ik nu de voorzitter mag zijn van NME Mundial!

Bolivia is een ontwikkelingsland en 1 van de 5 armste landen van Zuid Amerika. In Bolivia lijdt naar schatting 1 op de 3 kinderen aan ondervoeding. In sommige gevallen is er wel voldoende, maar niet de juiste voeding. Er wordt niet of nauwelijks groente gegeten en de koolhydraat inname is groot. Ook is er geen voedselzekerheid in een politiek instabiel Bolivia. Dat maakt het werk van NME Mundial belangrijk.

Vanaf 2019 is NME Mundial in de wijk Mineros San Juan makkelijker voor de mensen bereikbaar geworden door de inrichting van een kantoortje. Na jaren werken in deze wijk is met een contactplek, de zichtbare tuinen en de informatieborden NME Mundial goed zichtbaar geworden. Er is ook mond op mond reclame van de gezinnen die de workshops hebben gekregen. De bewoners van de wijk weten wat NME Mundial doet voor de wijk en haar inwoners en ze hebben vertrouwen in de stichting gekregen. Al met al is de leefkwaliteit in de wijk een stukje beter geworden!

Dit kon bereikt worden, doordat er in Nederland en in Bolivia fantastisch werk is verricht. Het team van Arnold in Bolivia heeft zich het hele jaar ingezet voor alle deelnemers aan ons project. In Nederland heeft het vrijwilligers team hard gewerkt, op nederlandse scholen, fondsenwerving, financiën te beheren, informatie te verstrekken met de nieuwsbrief, vergaderingen te houden enzovoorts. Veel dank aan Iedereen die zich heeft ingezet voor NME Mundial!
Als laatste wil ik alle donateurs bedanken, die het ons mogelijk maken om dit werk te doen!

Alerta Verde project Stadstuinproject 2018-2020

Het streven van dit driejarige project gaat verder dan alleen het trainen van gezinnen, centra en scholen in het zelf op biologische wijze tuinieren. Het richt zich op het vergroten van de leefbaarheid in de directe omgeving van de deelnemers.

Met dit tweede projectjaar hebben we gezien dat het tijd nodig heeft om op wijkniveau impact te genereren. We hebben gezocht naar manieren om onze zichtbaarheid te vergroten: een kantoor van Alerta Verde in de wijk Mineros San Juan, een aantal tuinen op centrale locaties en informatieborden met wat het project inhoudt bij goedlopende tuinen. Hierdoor hebben zich meerdere mensen aangemeld om ook mee te doen en zelf thuis een moestuin aan te leggen.

De sociale onrust in de maanden oktober en november in Bolivia heeft de meeste deelnemers extra gemotiveerd om de tuin in stand te houden. Zonder uitzondering zijn de gezinnen en de centra het er allemaal over eens dat de eigen moestuin in die periode een erg grote hulp is geweest en dat het een extra motivatie is om door te gaan met de tuin.

Schooltuinen

In 2019 hebben we op verschillende manieren samengewerkt met een groot aantal scholen. Er zijn 6 scholen waar we, min of meer permanent, aanwezig waren met een uitgewerkt lesprogramma. Op de Padre Luis Diez del Pozo school was onze steun in de eerste plaats gericht op de productie van groente voor de eetzaal. Andere scholen hebben via een aantal workshops ondersteuning ontvangen om de activiteiten in hun schooltuin voort te zetten of op te starten.

Bij de 6 scholen hebben 704 leerlingen een volledig lesprogramma ontvangen waarbij de volgende onderwerpen aan bod zijn gekomen: gezonde voeding, het kiezen voor een optimale locatie voor een moestuin en het plannen ervan, grondbewerking, inzaaien, irrigatie en zorg voor de tuin, verschillende soorten bodembemesters, composteren, natuurlijke plaag- en ziektebestrijding, wormencompost, stadsmoestuin, recycling, oogsten, waterbesparing en de verticale tuin.

Op deze manier hebben we de kinderen de vaardigheden bijgebracht die ze nodig hebben om zelf thuis een moestuin te starten én te onderhouden.

Kinderen krijgen les in de schoolmoestuin en nuttigen een maaltijd met producten uit de tuin

Op een van de scholen hebben we 25 bougainvilles geplant om het schoolterrein te verfraaien met bloemen. Na verloop van tijd kan deze plant de omheining van de school helpen verbeteren: de doornen aan de plant voorkomen dat mensen makkelijk het schoolterrein kunnen betreden.

Op de Padre Luis Diez del Pozo school hebben in totaal 206 leerlingen onze specifieke schooltuinlessen, gericht op de productie van zoveel mogelijk groente voor de eetzaal, gevolgd. We hebben hier een schooltuincommissie in het leven geroepen om regelmatig overleg te kunnen voeren met alle betrokkenen. Dat maakte het eenvoudiger om iedereen betrokken te houden en dankzij een goede inzet van iedereen is er dit jaar voor het eerst een significante hoeveelheid groente geoogst voor de eetzaal.

Op een drietal scholen hebben we een workshop voor onderwijzend personeel gegeven met de onderwerpen: zorg voor het milieu en scheiden van afval, wormencompostering en verticale tuinen. Aan deze workshops hebben 66 mensen meegedaan.

Gedurende dit jaar hebben we op verzoek een aantal workshops gegeven bij scholen die eerder aan ons project mee hebben gedaan. Daarmee hebben we 635 kinderen bereikt.

Familiemoestuinen en centra

Familiemoestuinen

In 2019 heeft ons Alerta Verde team in totaal met 56 gezinnen gewerkt, waarbij steeds een overeenkomst voor een half jaar gesloten werd. Van deze gezinnen woonden er 46 in de wijk Mineros San Juan. De verschillende overeenkomsten zien er als volgt uit:

Overeenkomst	Aantal families	Inhoud overeenkomst
Eerste	20	Aanleg vierkante metertuin en composthoop. De gezinnen ontvangen 2 zakken bodembemester, groentezaden, plastic en een schaduwnet voor een vierkante metertuin.
Tweede	23	Consolideren van de tuin (waar mogelijk uitbreiden) en vergroten van de groente productie door een beter beheer. We doneren kruidenplanten (deels opgekweekt in de kas van Alerta Verde) of fruitbomen (seizoensgebonden).
Derde	8	Uitbreiden van de tuin, wederom een donatie van kruidenplanten of fruitbomen en voor de meest toegewijde deelnemers is er de mogelijkheid om een wateropvangsysteem te installeren. Hiervoor wordt een eigen bijdrage van het gezin gevraagd. Daarnaast is er aandacht voor het zelf opkweken van gewassen om er zaden van te oogsten (aanleg zadenbank).
Vierde	5	Technische ondersteuning bij de tuin en afhankelijk van de wensen van de deelnemers kan Alerta Verde ondersteunen bij de bouw van een kleine kas, wormencompostering, druppelirrigatie, kruidentuin of siertuin. Voor deze onderdelen leveren de gezinnen zelf ook een financiële/materiële bijdrage en de aanleg gaat altijd in samenwerking met ons.
Totaal	56	

Binnen elke overeenkomst is er altijd ruimte om extra te ondersteunen met technische begeleiding die verder gaat dan de vastgestelde inhoud. Dit verzoek moet dan van de deelnemers zelf komen en de gezinnen regelen zelf de benodigde extra materialen.

Een aantal keer per jaar zijn er workshops waar bepaalde thema's zoals plaag- en ziektebestrijding, gezonde voeding en composteren behandeld worden.

Workshop gezonde voeding

Centra

In 2019 heeft Alerta Verde gewerkt met verschillende centra in de wijk Mineros San Juan. We hebben ondersteuning gegeven aan de kinderopvang, naschoolse opvang en een eetzaal en we hebben verschillende keren getracht met de medische post (naast de kinderopvang) samen te werken. De moestuin wordt gezien als een manier om geld te besparen bij het bereiden van eten en groente van hoogwaardige kwaliteit (biologisch) te produceren. In het algemeen hebben we iedere 14 dagen met de centra samengewerkt, aangevuld met een wekelijks kort bezoek om te zien hoe het ging.

De **kinderopvang** met 40 kinderen, heeft 3 vierkante metertuinen plus een aantal groentebedden in de volle grond. We zijn daar gestart met kruiden (voor voedsel én medicinale werking) in een stelling van gerecyclede autobanden. De gemotiveerde directrice heeft verschillende ouders enthousiast gemaakt om mee te doen aan het vierkante metertuin programma bij de gezinnen thuis.

Een deel van de kruidentuin bij de kinderopvang, de oogst en bereiding van voedsel bij de eetzaal

De **naschoolse opvang** zorgt voor 25 kinderen van 4-14 jaar met 3 personeelsleden. De kinderen zijn bij toerbeurt meegenomen voor praktijklessen in de tuin. De oogst uit 2 vierkante metertuinen en een bed in de volle grond is voornamelijk voor de middagsnack gebruikt (vooral salade).

Bij de **eetzaal** eten 48 kinderen. De tuin bestaat uit 2 vierkante metertuinen en de oogst van snijbiet, peterselie, selderij en koriander wordt voornamelijk gebruikt in de soep die voor de lunch gekookt wordt.

Op de **medische post** hebben we een moestuin aangelegd, maar wegens wijzigingen in de personele bezetting is de tuin tijdelijk niet in beheer geweest. In 2020 gaan we de tuin weer nieuw leven inblazen.

Wateropvanginstallaties

Met dank aan de financiering van Stichting Contribute over meerdere jaren, hebben de eerste 4 gezinnen (met een derde of vierde samenwerkingsovereenkomst) een wateropvanginstallatie gekregen. De gezinnen zorgen zelf voor de dakgoten, een vlak oppervlak voor de tank (vaak een cementen basis) en dragen bij in de kosten voor de aansluiting. Dit komt ongeveer neer op een derde deel van de kosten voor de watertank en de overige materialen zoals pvc-buizen, verbindingsstukken en een kraantje. Alerta Verde installeert de wateropvang samen met de bewoners.

De wateropslagtank bij twee gezinnen thuis (de twee foto's rechts zijn in dezelfde tuin)

Dankzij een grote watertank hebben de gezinnen meer opslagmogelijkheid voor regenwater en ook voor het water uit de tankwagen in de droge periode. De moestuin floreert natuurlijk ook een stuk beter met water in de buurt en sommige gezinnen hebben hun moestuin zelfs uit kunnen breiden dankzij de wateropslag. We hebben lesmateriaal ontwikkeld als hulp bij de installatie van de opslag. Op de Padre Luis Diez del Pozo school hebben we een grote watertank (1200 liter) kunnen plaatsen die gebruikt wordt voor druppelirrigatie van de school moestuin. Daardoor is de bewatering beter en de te verwachten oogst nog groter. Alle klassen van de school eten 1 x/week in de eetzaal waar gezonde maaltijden bereid worden met groente uit de tuin.

NME Nederland

Het symposium voor ons 10-jarig lustrum is op 16 maart 2019 gevierd met ca. 100 genodigden. Er was een presentatie van Arnold Brouwer over 10 jaar NME in Bolivia en Nederland, een optreden van Inka Pacha met verhalen en muziek uit de Andes, een presentatie "Veilig en Gezond Eten" van Jeroen Hilak ((biochemicus van de opleiding Voeding en Diëtetiek van de Haagse Hogeschool) en tot slot een paneldiscussie tussen de sprekers en genodigden.

Het symposium programma is van start gegaan met een vogelverschrikkers wedstrijd tussen Boliviaanse en Nederlandse scholen. Er zijn op een Utrechtse OBO school plantenbakken gemaakt en in de groepen 1 t/m 8 is een presentatie gegeven over gezonde voeding met daarbij aandacht voor de verschillen en de overeenkomsten tussen Nederland en Bolivia.

Muziek door Inka Pacha

Presentatie in de klassen 1 t/m 8 Spoorzicht school

Begroting 2019 versus realisatie 2019

	begroting 2018	realisatie 2018	begroting 2019	realisatie 2019	begroting 2020	begroting Totaal
Gereedschap	1.668	1.574	1.862	1.505	1.696	5.226
Zaden/planten	1.209	803	1.039	715	1.104	3.352
Onderwijs/Lesmateriaal	2.433	1.531	3.041	1.216	2.369	7.843
Ondersteuning tuininrichting	3.550	3.577	19.930	7.273	12.289	35.769
Vervoer	1.578	1.640	1.691	1.682	1.692	4.961
Algemene kosten	4.244	3.657	4.244	4.215	4.244	12.732
Baselinestudie *	502					502
Statistieken *			553		584	1.137
Publiciteit *	1.274	262	871	275	688	2.833
Onderzoek *	226		666		665	1.557
Scholing personeel *	816	110	942		942	2.700
Catered compost *	643	522	618	573	618	1.879
Padre Luis Diez del Pozo *	2.721	2.546	2.720	2.635	2.694	8.135
Totaal materiële kosten	20.864	16.222	38.177	20.090	29.585	88.626
Materiële kosten per project						
Stadstuinbouw	9.399	6.141	27.361	9.861	19.497	56.257
Scholen	5.283	7.114	4.497	5.192	3.978	13.758
Promotie en innovatie *	6.182	2.856	6.319	5.036	6.110	18.611
Totaal materiële kosten	20.864	16.111	38.177	20.090	29.585	88.626
Technische ondersteuning per project						
Stadstuinbouw	15.644	11.079	22.492	23.460	23.569	61.705
Scholen	13.369	17.728	14.241	14.911	14.869	42.479
Promotie en innovatie	2.214	315	2.220	2.557	2.327	6.761
Totaal technische ondersteuning	31.227	29.121	38.953	40.928	40.765	180.994
Project kosten Bolivia						
Bijdrage Bolivia	9.053	9.778	10.781	11.888	11.573	31.407
Kosten projecten Bolivia	43.037	35.565	66.349	49.129	58.777	168.163
Begroting NME Nederland						
Lustrum 10-jarig bestaan	1.000	1.886		1.754		1.000
Algemene kosten	1.600	137	1.600	320	1.600	4.800
Totaal NME Nederland	2.600	2.024	1.600	2.074	1.600	5.800
Totaal lasten	45.637	37.589	67.949	51.203	60.377	173.963
Baten						
Particulieren	1.000	2.050	1.000	2.751	1.000	3.000
Fondsen	44.637	48.873	66.949	44.712	59.377	170.963
Totaal baten	45.637	50.923	67.949	47.463	60.377	173.963

Algemene toelichting bij realisatie 2019

Lasten

De resterende bedragen van het 3-jarige project worden meegenomen naar de volgende jaren.

De ruime onderbesteding t.o.v. de begroting is o.a. veroorzaakt door:

- Zaden/planten: Er was nog voorraad.
- Onderwijs/lesmateriaal: Er zijn minder lesfolders gedrukt dan verwacht.
- Ondersteuning tuinrichting: Hier is de grootste onderbesteding (12.000 euro), merendeels veroorzaakt door het niet aanleggen van wateropvang installaties door Alerta Verde bij een school en een kinderdagopvang. Er kwam een mogelijkheid om met de steun van stichting Abril op de kinderdagopvang en de school een grote wateropvang installatie te plaatsen waarbij Alerta Verde de ondersteuning en het onderwijs in de moestuin op zich zou nemen.
- Een aantal installaties die eind 2019 gepland waren, kunnen pas in 2020 worden geïnstalleerd vanwege de onrust in Bolivia in november en december.
- Baseline studie, statistiek en onderzoek: Een geplande stagiaire is onverwachts afgehaakt.
- Publiciteit: De vernieuwing van de website van onze Boliviaanse partner is nog niet gerealiseerd.
- Technische ondersteuning: De geringe overschrijding is te wijten aan de huidige koers van de boliviano t.o.v. de koers bij het opstellen van de begroting.
- De kosten voor het lustrum waren begroot in 2018. Het lustrum is gevierd in 2019. Van de gemeente Utrecht hebben we in 2018 een bijdrage ontvangen van 3979 euro waarvan de helft in Bolivia mocht worden besteed.

Baten

Over de baten van particulieren en fondsen zijn we uitermate tevreden.

De fondsenwerving in 2018, 2019 en de toezeggingen voor 2020 maken het mogelijk om ons in 2020 bij het fondsen werven te richten op ons project Stadslandbouw 2021-2023 "Verhoogde Levenskwaliteit met Stadslandbouw in Cochabamba".

Jaarrekening 2019

Balans NME Mundial 31-12-2019

Debet	2017	2018	2019	Credit	2017	2018	2019
Bank	31.730	64.647	57.419	Te betalen	1678	1721	2961
Vooruitbetaalde bedragen	2.164	5.223	9.956	Vooruitontvangen project gelden:			
				Workshops op maat	950	786	786
				Lustrum		3.979	
				Stadstuinbouw		32.118	32.362
				Eigen vermogen NME	31.266	31.266	31.266
Totaal	33.894	69.870	67.375		33.894	69.870	67.375

Toelichting balans

Het banksaldo is het saldo van de spaarrekening en de rekening courant bij de Rabobank.

Het vooruitbetaalde bedrag is al betaalde subsidie voor begin 2020 aan Alerta Verde..

Het te betalen bedrag 2019 is de contributie van Partin, een bedrag wat nog aan Kerk in Actie betaald moet worden en kosten die nog betaald moeten worden voor het lustrum.

De vooruitontvangen project gelden zijn voor 2020 met als bestemming het Stadstuin project.

Exploitatie Stichting NME Mundial 2019

Kosten	2017	2018	2019	Inkomsten	2017	2018	2019
Algemene kosten	1.281	247	320	Subsidies	12.822		
Lustrum			1.754	Bijdragen:			
Bestuurskosten	60	60	60	Stichtingen/Fondsen	33.099	68.118	44.712
Lesmateriaal				Bijdrage Particulieren	3.788	2.051	2.751
Publiciteit	439	91		Bijdrage Gemeente Utrecht		3.979	
Subsidies Alerta Verde	42.713	37.841	49.129				
Totaal	44.493	38.239	51.263	Totaal	49.709	74.148	47.463
Resultaat					5.216		
Reservering 2019/2020		37.589				35.909	-3.800

Toelichting exploitatie

De in de tabel verantwoorde kosten zijn de operationele kosten van de stichting (bank-, automatisering en fondsen werving).

De opbrengsten zijn de inkomsten zoals gerealiseerd in 2019 voor het driejaren project Stadstuinbouw.

Het lustrum is in maart 2019 gevierd. Een deel van de kosten zijn in natura bijgedragen.

De kosten waren in 2019 3800 euro hoger als de inkomsten, deze zijn verrekend met de reservering voor het lustrum en het Stadstuin project.

Vooruitblik 2020

Bij de jaarovergang 2019 - 2020 was het vooruitzicht dat het derde jaar van het projectplan uitgevoerd kon worden, de benodigde gelden waren beschikbaar en in Bolivia waren de medewerkers gemotiveerd om het laatste jaar van het Stadslandbouw project uit te voeren. In overleg met de medewerkers in Bolivia is het vervolgplan 2021-2023 opgesteld. Dit heeft als uitgangspunt dat het werk in Ushpa Ushpa wijk Mineros San Juan voortgezet en uitgebreid naar andere wijken. De fondsenwerving hiervoor is gestart. De details van het Projectplan 2021-2023 kunnen op de website van NME-Mundial gevonden worden.

Intussen heeft het corona-virus bij de uitvoering van het project roet in het eten gegooid, net als in Nederland is in Bolivia een lock-down ingesteld. De scholen zijn gesloten en de mensen mogen heel beperkt boodschappen doen (1/2 dag per week). We verwachten dat de aangelegde tuinen bij de mensen een welkome aanvulling geven op hun dieet en dat dit een positieve belangstelling zal geven als de economie weer opstart.

Voor het werk van Alerta Verde heeft de lock-down tot gevolg dat er geen lessen gegeven kunnen worden, en ook bij de belangstellenden thuis geen tuinen en wateropvang systemen aangelegd kunnen worden. De promotionele aspecten van stadslandbouw worden in radio-uitzendingen voortgezet.

Zodra het de situatie het toelaat wordt het werk op de scholen en bij de particulieren weer opgepakt. Er zal geprobeerd worden om de opgelopen achterstanden weer in te halen, als dit niet lukt zullen deze activiteiten onderdeel worden van het vervolgplan.

De materiele kosten zullen naar verwachting lager worden als begroot, maar de personele kosten zullen gelijk blijven doordat het personeel uitbetaald wordt tijdens de lock-down.

Het blijft wenselijk om sponsors voor meerdere jaren aan NME Mundial te binden, dit in verband met de continuïteit.

De activiteiten in Nederland liggen nagenoeg stil met uitzondering van de fondsenwerving en zullen na de corona crisis weer opgepakt worden.

We hopen te kunnen blijven rekenen op uw steun.

Wij danken iedereen die ons dit jaar gesteund heeft van harte!

Stichting NME Mundial
Tel +31 (0)35 5416462
E-mail info@nmemundial.org
Web www.nmemundial.org